

Vážení a milí čtenáři,

v čísle, které právě držíte v ruce, najdete i rozhovor dvou zajímavých osobností současné německé a české muzikálové scény. Wolfganga Adenberga, významného muzikálového libretistu a překladatele, v něm „zpovídal“ rovněž libretista, textař, rozhlasový novinář a producent Michael Prostějovský. A podstatná část jejich zájmu se „točila“ kolem problematiky překladu, muzikálových textů zvláště...

Hned v první otázce, kterou Michael Prostějovský svému protějšku položil, zazněl zajímavý bonmot: „Překlady jsou jako manželky. Buď to jsou věrné, nebo pěkné. Jaké máš v případě překladů zkušenosti ty?“ Odpověď, která rovněž nepostrádala vtip, byla naprosto přesná: „Vzhledem k tomu, že znám málo věrných, ale hodně krásných žen, myslím, že toto platí i pro překlady. Dá se zjednodušeně říci, že každý překlad, který jako překlad zní, je špatný. Kvalitní překlad musí znít jako původní text napsaný v novém jazyce.“ A to je po mém soudu skutečnost, kterou si mnozí současní překladatelé neuvědomují. Mají především pocit, že když „znají“ nějaký jazyk, mohou z nich být dobří překladatelé. To je ale zásadní omyl, který Adenberg jasně vyjadřuje ve druhé části své odpovědi. Překladatel ale musí znát také naprosto dokonale svůj mateřský jazyk a dějiny, jak Michael Prostějovský potvrzuje v jiném rozhovoru, tentokrát z roku 2011. „Ten, kdo se zabývá překladem/přebásňováním muzikálových textů, je „sluhou“ tří pánů: tedy autora původního libreta, hudby a češtiny, která je pán nejkrutější.“ A já pouze dodávám, že díky své specifčnosti, jež by si zasloužila samostatný lingvistický rozbor. Navíc překladatel nutně musí znát dobře i kulturu, realie a celou řadu dalších věcí spjatých s tématem textu, kterým se zabývá. Dnes se mi často stává, že si koupím knihu autora, jenž mne zajímá, a po přečtení několika stran ji odkládám, neboť překlad se podobá kostrbatému a mnohdy zcela nesrozumitelnému návodu na použití lednice... Častokrát si povzdychnu, kde jsou překladatelé typu Pavla Eisnera (Pan kaplan má třídu rád) nebo Jaroslava Zaorálka (Zvonokosy). Abych však nebyla pouze jednostranně negativistická, úžasný překlad Věry Dvořákové nikterak jednoduchého textu „Knihy nocí“ Sylvie Germainové mi udělal radost již před léty a dal jistou naději, že vše není ještě ztraceno. Doufám, že ani v případě užívání titulků při operních představeních. Sice chápu, že z technických důvodů je to záležitost velmi složitá, ale mnohdy jen těžko hledám ve stručných větách smysl, který by měl vyjádřit alespoň stručně podstatu originálu, leckdy, bohužel, posunutou úplně někam jinam.

Snad nejbizarnější příklad přímo „zločinného“ překladu mi vyprávěl před lety jeden známý. Porovnával anglickou verzi jedné knihy s jejím českým originálem a z věty „Historik náboženství Eliade tvrdí...“ vznikl naprosto nesmyslný český „paskvil“ – „V mýtické krajině Eliady se vypráví...“. Tady by se snad dalo použít známé italské rčení „Traduttore, traditore“ – překladatel, zrádce. I když i ono spíše jen upozorňuje na jistou problematičnost toho, o čem hovořil Adenberg a já to jen znovu opakuji: „Kvalitní překlad musí znít jako původní text napsaný v novém jazyce.“ Jak už jsem mnohokrát na stránkách tohoto časopisu podotkla, rozdíl mezi hudbou a literaturou spočívá především v tom, že hudba díky svému univerzálnímu jazyku nepotřebuje překladatele. Je to však dvojsečné, nebyť rozdílnosti jazyků, nikdy by nevzniklo tolik úžasných uměleckých překladů.

Hana Jarolímková

Hana Jarolímková, šéfredaktorka

OBSAH

ROZHOVORY

- 3 · Katia Buniatšvili
- 6 · S Pavlem Trojanem o komponování, výuce i ředitelském poslání

UDÁLOSTI

- 11 · Mahler Jihlava – Hudba tisíců 2016

FESTIVALY, KONCERTY

- 14 · Smetanova Litomyšl 2016
- 16 · Janáčkův máj
- 18 · MHF Kutná Hora 2016
- 19 · Festival Forfest
- 20 · Beethovenův Hradec

HORIZONT

- 27 · Hardbopové jubileum Petra Dvorského
- 27 · Magdalena Kožená a Melody Makers

DIVADLO – OPERA · BALET · MUZIKÁL

- 28 · Andrea Chénier – Il trionfo dell' amor!
- 29 · Hasseho La Semele v Olomouci
- 30 · Dítě a kouzla – otevírání dětské fantazie operou
- 31 · NODO – Dny nové opery v Ostravě
- 33 · Vertigo: závratný vrchol baletní sezony

ZAHRAŇIČÍ

- 36 · Agrippina v antice i dnes je stejná
- 37 · Turandot
- 38 · Lohengrin s Netrebko a Beczałou

STUDIE, KOMENTÁŘE

- 44 · Nejvýznamnější zahraniční festivaly II VIII. Gstaad Menuhin Festival
- 46 · Portréty velkých klavíristů 20. století VI VIII. Edwin Fischer
- 48 · Z historie muzikálu IV – Na slovíčko s muzikálovými legendami VIII. Wolfgang Adenberg, umění překladu
- 52 · Celuloidová hudba VIII. Národní kinematografie
- 56 · Pětadvadesátiny Karla Husy

KNIHY A NOTOVINY

- 57 · Libuše Janáčková: Leoš Janáček a Lidové noviny

SVĚT HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

- 58 · Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy VIII. Houslařská dílna Petlachů, Jiří, Martin a Petr

REVUE HUDEBNÍCH NOSIČŮ

- 60 · Nové operní nahrávky na CD
- 62 · Recenze CD